Lääne-Eesti piirkondliku komisjoni protokoll
04.01.2017
Pärnu

Osalejad: Väino Tõemets (Rahandusministeerium), Tõnis Blank (Rapla maavanem), Kaido Kaasik (Saare maavanem), Kalev Kaljuste (Pärnu maavanem), Kersten Kattai (Tallinna Ülikool), Rivo Noorkõiv (OÜ Geomedia), Riho Rahuoja (Hiiu maavanem), Neeme Suur (Lääne maavanem), Sulev Valner (Rahandusministeerium), Ave Viks (Rahandusministeerium).
Kutsutud: Mikk Pikkmets, Mikk Lõhmus
Protokollis: Kaie Küngas (Rahandusministeerium)

Päevakord:
1. KOV volikogudes kinnitatud ühinemistaotlustele piirkondliku komisjoni arvamuste andmine:
   1) Lääne-Nigula, Noarootsi, Nõva, Martna ja Kullamaa vald
   2) Lihula, Hanila, Varbla ja Koonga vald
   3) Märjamaa ja Vigala vald
   4) Vändra alev ning Vändra, Tootsi ja Halinga vald
   5) Häädemeeste ja Tahkuranna vald
   6) Surju ja Saarde vald
   7) Pärnu linn ning Audru ja Paikuse vald
   8) Sauga, Tori, Sindi ja Are vald
   9) Rapla, Kaiu ja Raikküla vald
   10) Kehtna ja Järvakandi vald

2. Piirkondliku komisjoni arvamuse andmine mereliste saarvaldade erandi taotlustele
   1) Vormsi erandi taotlus
   2) Muhu erandi taotlus
   3) Kihnu erandi taotlus
   4) Ruhnu erandi taotlus

3. Komisjoni ettepanekud VV etapis ühendamisettepanekute esitamiseks.
   1) Emmaste vald
   2) Pühalepa vald
   3) Pöide vald
   4) Tõstamaa vald
   5) Saarde vald
   6) Juuru vald

4. Ülevaade edasistest tegevustest Vabariigi valitsuse algatatud ühendamiste läbiviimisel.

Väino Tõemets tervitas koosolekul osalejaid ja andis ülevaate päevakorrast. Kuna Lääne-Nigula, Noarootsi, Nõva, Martna ja Kullamaa valla ning Lihula, Hanila, Varbla ja Koonga valla ühinemise eksperthinnangud ei ole veel valminud siis seetõttu ei saa neid ühinemispiirkondi täna arutada.

Komisjon otsustas korraldada eraldi koosoleku nimetatud piirkondade aruteluks teisipäeval 10. jaanuaril kell 9.00.

1. KOV volikogudes kinnitatud ühinemistaotlustele piirkondliku komisjoni arvamuste andmine:

1) Märjamaa ja Vigala vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et mõlema valla puhul on tegemist hõreasustuspiirkonnaga. Vigala valla osas moodustatakse osavald. Märjamaa ja Vigala valla ühinemine on kooskõlas haldusreformi eesmärkidega ja omab positiivseid mõjusid ühineva omavalitsuse elanikele. Mõlemal omavalitsusel on väljaarendatud peamised teenusasutused (haridus, kultuur, sotisaal, noorsootöö), kuid mõistetavalt on neid Märjamaa vallas enam kui Vigala vallas. Omavalitsuse vahel toimub juba täna teenusränne, samas haridusränne Vigalast Märjamaale on väike. Kahe valla vahel tuleks parandada transpordiühendust.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

2) Vändra alev ning Vändra, Tootsi ja Halinga vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et Vändra alev ning Vändra ja Tootsi vald on pikalt läbirääkimisi pidanud, seosed Halinga vallaga on nõrgemad. Kogu ühendvald on hajaasustuspiirkond.

Kalev Kaljuste märkis, et ühinenud omavalitsuses hakkab olema kaks tugevat keskust. Juriidiliselt saab valla keskuseks Vändra.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

3) Häädemeeste ja Tahkuranna vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et ühinemispiirkond on väga hajaasustatud. Loogiline ühinemispiirkond, mis ühendab varasemat Häädemeeste kihelkonda. Keskus hakkab asuma Uulus. Samas ühinevad omavalitsused ei täida napilt miinimumsuuruse kriteeriumit.

Kalev Kaljuste täiendas, et Pärnu linnaga piirnevad külad soovivad ühineda Pärnu linnaga. Volikogu ei nõustunud külaelanike esitatud ettepanekuga. Külade üleandmisel väheneks ühendvalla elanike arv.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Häädemeeste ja Tahkuranna valla ühendamiseks Surju ja Saarde vallaga. Mõlemad on sarnaste probleemistikega hajaasustuspiirkonnad, kes pidasid varasemalt ka omavahelisi läbirääkimisi. Kui omavalitsused suudavad esitatavas arvamuses põhjendada, et ka eraldi ühinedes suudetakse täita haldusreformi eesmärk ning täiendav ühendamine omab kaasnevast positiivsest mõjust ülekaalukamat negatiivset mõju, kaaluda ühendamise menetluse lõpetamist.

4) Surju ja Saarde vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et vallad taotlevad ühinemisel vähemalt 900 km^2 pindala erandit.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

5) Pärnu linn ning Audru ja Paikuse vald

Kersten Kattai tõi välja, et piirkond loodab tulevikus täiendavate omavalitsustega ühineda.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

6) Sauga, Tori, Sindi ja Are vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et Pärnu linna äärsed külad, kus elab u 85% Sauga valla elanikest, soovivad ühineda Pärnu linnaga. Piirkonna ühinemisel on täidetud ka soovitusliku suuruse kriteerium. Võimekus kasvab, kuid väljakutsed on sisemiseks integreerituseks.

Väino Tõemets tõstis esile, et positiivne on Sindi linna kaasatus omaalgatuslike ühinemiste protsessi.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

7) Rapla, Kaiu ja Raikküla vald ning Juuru vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et Raikküla vald asub Rapla valla toimepiirkonnas. Kaiu peamine toimepiirkond on Tallinn, kuid lähinaabritest Rapla vald, millega puudub ühine piir. Juuru vald asub samuti Rapla toimeruumis. Vallal on tagatud küll peamised teenused, kuid vajalik on laiendada kompetentse. Juuru valla Härgla ja Järlepa kandi elanike liikuvus on pigem Kohila valla poole, variant on anda külad üle Kohila vallale.

Piirkondlik komisjon toetab vaatamata Kaiu valla ühise piiri puudumisele Rapla, Kaiu ja Raikküla volikogude algatatud ühinemist[1], kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume ja eesmärke täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Juuru valla ühendamiseks Rapla, Raikküla ja Kaiu vallaga[2]. Selgitada Juuru Vallavolikogule külade üleandmise võimalusi ja seaduses sätestatud tähtaegu.

8) Kehtna ja Järvakandi vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et ühinevate valdade elanike vahel puuduvad seosed ja ühinevate omavalitsuste sisene ränne. Puudub ka transpordiühendus. Planeeritud on osavallad. Väljakutseks saab olema sisemine integreeritus. Ühinemispiirkond vastab kriteeriumile, omavaheline ühinemine on olnud volikogude valik.

Tõnis Blank lisas, et Järvkandi vald asub Kehtna valla sees ning seetõttu ei ole Järvakandi vallal ka muid valikuid.

---

[1] Haldusreformi seadus § 7 lg 3 sätestab, et haldusterritoriaalse korralduse muutmist võivad piirkondliku komisjoni soovitusel taotleda ka ühise piirita kohaliku omavalitsuse üksused tingimusel, et ühinemist taotlevate kohaliku omavalitsuse üksuste haldusterritooriumite vahele jääv kohaliku omavalitsuse üksus ei vasta omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile ning tervikuna vastaks moodustuv kohaliku omavalitsuse üksus koos ühinemist taotlevate ja nende vahele jääva kohaliku omavalitsuse üksusega omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile.

[2] Haldusreformi seadus § 9 lg 6 sätestab, et Vabariigi Valitsus algatab piirkondliku komisjoni soovitusel ühise piirita ühinemist taotlevate omavalitsusüksuste ühendamise omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastava kohaliku omavalitsuse üksuse või selle territooriumiosaga, kes jääb volikogude algatatud valla või linna haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotluse kohaselt ühise piirita haldusterritooriumidest koosnevate kohaliku omavalitsuse üksuste vahele.

Piirkondlik komisjon toetab volikogude algatatud ühinemist, kuna taotletava ühinemise tulemusel tekib haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärke ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet täitev ühtne omavalitsus, mis on positiivse mõjuga haldusreformi eesmärkide täitmisele.

2. Piirkondliku komisjoni arvamuse andmine mereliste saarvaldade erandi taotlustele

1) Vormsi erandi taotlus

Ekspertarvamuses toodi välja, et baasteenused on kohapeal tagatud, probleem on erakorraliste olukordade ja erijuhtumitega. Vajalik on tagada koostöö teiste omavalitsustega.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku kohaldada Vormsi vallale haldusreformi seaduse § 9 lõike 3 punktis 3 sätestatud erandit.

2) Muhu erandi taotlus

Ekspertarvamuses toodi välja, et Muhu vallal on parem teenusvõimekus kui teistel samas suuruses omavalitsustel. Olemas on nii avaliku- kui ka erateenused ning toimib koostöö Orissaare vallaga teenuste osutamisel eakatele. Valla on olemas visioon arenguks. Eraldi omavalitsusena jätkamine eeldab koostöö jätkumist teiste omavalitsustega.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku kohaldada Muhu vallale haldusreformi seaduse § 9 lõike 3 punktis 3 sätestatud erandit.

3) Kihnu erandi taotlus

Ekspertarvamuses toodi välja, et olemas on tulevikuvisioon. Vajalik on koostöö jätkumine teiste omavalitsustega.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku kohaldada Kihnu vallale haldusreformi seaduse § 9 lõike 3 punktis 3 sätestatud erandit.

4) Ruhnu erandi taotlus

Ekspertarvamuses toodi välja, et Ruhnu vallal on suur kaugus mandrist ja teistest omavalitsustest. Aastaringseid elanikke on vähem kui rahvastikuregistri andmetel registreeritud. Saaremaaga ühendamist soosib saarelise eripära tundmine, lühem meretee ning varasem pikaaegne koostöö. Samas on Pärnu linn suurem keskus ning elanikud kasutavad palju Pärnu linnas asuvaid teenuseid.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Ruhnu vallale haldusreformi seaduse § 9 lõike 3 punktis 3 sätestatud erandit mitte kohaldada ning ühendada vald ühineva Saaremaa vallaga või Pärnu linna ning Audru ja Paikuse vallaga.

3. Komisjoni ettepanekud VV etapis ühendamisettepanekute esitamiseks.

1) Emmaste vald, Pühalepa vald

Eksperthinnangut tutvustati eelmisel koosolekul.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Emmaste ja Pühalepa valla ühendamiseks Hiiu ja Käina vallaga. Hiiumaal ei ole võimalik luua rohkem kui ühte terviklikku toimepiirkonda, mis vastaks haldusreformi seaduses sätestatud KOV miinimumsuuruse kriteeriumile ja haldusreformi eesmärkidele.

2) Pöide vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et vajalik on valla haldusvõimekuse tõstmine. Saaremaa valla üheks põhimõtteks on tugeva osavalla keskuse kujundamine Orisaarde, mistõttu Pöide valla elanikud saavad valdava osa oma teenustest Orisaares.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Pöide valla ühendamiseks teiste Saaremaa kohaliku omavalitsuse üksustega

3) Tõstamaa vald

Ekspertarvamuses toodi välja, et Tõstamaa on väikevald, mis suudab teenuseid tagada, kuid vajalik on kompetentsi kasv.

Piirkondlik komisjon teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku Tõstamaa valla ühendamiseks Pärnu linna ning Audru ja Paikuse vallaga. Tõstamaa vald pidas varasemalt antud piirkonnaga ka ühinemisläbirääkimisi ning suurim sidusus on antud piirkonnaga.

(allkirjastatud digitaalselt)

Väino Tõemets
Komisjoni esimees